

АПИС

Асоцијација за Пчеларски Информации и Совети

АПИС

Апиклтурното периодично информативно списание се подготвува како резултат од реализацијата на пилот проектот: Воспоставување на советодавна служба во пчеларството во Република Македонија. Проектот е финансиски поддржан од страна на МААСП (Проект за развој на советодавните служби во македонското земјоделство), координиран од страна АПИЦЕНТАР тренинг и репро центар за пчеларство и Факултетот за земјоделски науки и храна од Скопје:

ПЗ НЕКТАР – Битола

Васко Карадаковски

ПЗ БРАТСТВО - Прилеп

Дејан Бошкоски

ПЗ МАТИЦА - Скопје

Иван Додевски

ПЗ МАТИЦА - Веница

Иљчо Костадиновски

ПЗ ПЧЕЛА - Куманово

Среќко Станковски

ПЗ МЛЕЧ – Струмица

Војислав Катранџиев

ПЗ МАЛЕШЕВСКА ПЧЕЛА – Берово

Емилија Рушковска

ПЗ ПЧЕЛА – Пробиштип

Горан Ѓуровски

ПЗ ШАРОПИН – Гостивар

Отворено место

ПЗ ЗЛАТНА МАТИЦА-Кавадарци

Отворено место

Уредник на АПИС

Васко Карадаковски

Помошник уредник на АПИС

Среќко Станковски

Уредник на АПИС (албански јазик)

Отворено место

Објавено на:

www.apicentar.com.mkwww.pcela.mk

Македонскиот мед, поради високиот квалитет, се повеќе се бара на европскиот и светскиот пазар. Но, за да се зголеми извозот на овој висококвалитетен природен производ, неопходно е да се направи катастар на пчелни семејства. Тоа значи дека треба да се воведат и развие софтверски систем за идентификација и обележување на пчелните семејства во земјава

Според информациите од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство на РМ во изготвувањето на пчелниот катастар се очекува техничка помош од Турската агенција за развој и соработка (ТИКА) преку нејзиниот координатор во Канцеларијата во Скопје.

-Техничката помош треба да овозможи идентификацијата на сите пчелните семејства, но и обука за маркетинг-пласман на произведениот мед на европскиот пазар, вели Бесир Јашари, државен секретар во Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство. Неопходно е, додава тој, да се воведат сертификат за пчелите, но и за македонскиот мед. За реализација на сите овие активности потребна е техничка и правна процедура, која пак треба да биде усогласена со пропишаните стандарди на Европската унија.

Информации од пчеларските здруженија

ПЗ НЕКАР – Битола

ПЗ “НЕКАР” од Битола започна со организација на членството за издавање на потврди за бројот на пчелните семејства, потребни при аплицирање за рурален развој. За поподробни информации јавувајте се на тел. 047/230-338 кај Горјан.

Васко Карадаковски

ПЗ МАЛЕШЕВСКА ПЧЕЛА – Берово

“ПЗ МАЛЕШЕВСКА ПЧЕЛА” од Берово на 02.04.2010 година одржа годишно Собрание на кое присуствуваше и началничката од подрачната единица на МЗШВ, која даде дополнителни појаснувања при аплицирање за субвенциите и средствата за рурален развој, популарно наречен 50-50.

Од Советот на Општина Берово здружението доби на времено користење просторија која ги задоволува ХАСАП стандардите.

Емилија Рушковска

ПЗ ПЧЕЛА – Куманово

Еве некоја од нашите едукативни активности за оваа сезона.

ПЗ „Пчела“ од Куманово организира уште една едукативна посета на пчеларник. Имено, на 24.04.2010 година замина на посета на пчеларската компанија „Рој“ во Трстеник во Република Србија. Таму ќе се види како работи компанијата како и ќе се видат условите и начинот на производството на пчеларските производи: роеви, матици, пчеларска опрема, пчеларски лекаства и др. Како втора активност ќе биде посетата на велепчеларот Драган Јефтиќ во Опариќ кој пчелари со 1000 до 1500 пчелни семејства. И тука ќе се запознаат со неговите технологии за производство на сите производи во пчеларството. Посетата ќе се одвива на неколкуте од неговите 15 пчеларски локации. Попатно, здружението ќе го посети и монашкиот манастир „Калениќ“ каде ќе се одмори пред враќањето во Куманово.

Среќко Станковски

Новата пчеларска кошница РОДНА ВОЈА

Последните неколку години оваа кошница се повеќе ги освојува пчеларниците во соседна Србија. Нејзин творец е Г. Војо Брстина. Специфичност за оваа кошница е тоа што наставците (телата) се вкрстени. Се состои од подница, четири тела, збег-хранилка и покрив. Димензиите (надворешни) изнесуваат 412мм X 412мм X200mm Јас 5 години пчеларам со неколку кошници РВ и можам слободно да кажам дека сум задоволен. Лесни се за манипулација, телата се лесни и кога се полни со мед и што е најбитно сигурно презимуваат.

Населување на РВ со природни роеви

Големината на ројот го одредува бројот на телата во кои ќе се насели истиот во РВ кошницата. Во периодот од 1.05 до 10.05 роевите треба да бидат на приближно 7 рамки или околу 1кг пчели со оплодена матица. Пакетните роеви до колку нема паша треба малку поинтензивно да се прихранат додека не ги изградат основите, и тоа 1л шербет во однос 1:1 првите 7-8 дена секојдневно, а потоа истата количина секој втор ден. Оваа количина на храна им е потребна бидејќи немаат никаква залиха на храна, а исто така потребна е и за градење на основите и хранење на леглото.

Дури после еден месец од населувањето на кошницата ќе се осети благ прираст на бројноста на пчелите. Додека не се исполни со пчели првиот наставок не треба да се додава втор. Тоа обично е после 35-40 дена од населувањето на ројот. Тогаш треба да се подигнат неколку рамки со легло во средината на горниот наставок, а покрај нив по две основи а во долниот наставок покрај леглото се додаваат по една рамка на страна, а можи и една во средината на леглото, и потребно е да се продолжи со прихрана.

После десетина дена би требало да имаме полни два наставци со пчела и изградени 20 рамки со основа, како и по 6-7 рамки легло во двата наставци. Тогаш ќе можиме да го додадеме и третиот наставок и да се ограничи матицата на еден наставок(првиот) со 5-6 рамки легло, а останатото легло да се распореди во останатите два наставци во средината, а секаде во наставците покрај леглото се додаваат сатни основи. После 10 дена од додавањето на третиот наставок можи да се додаде и четвртиот наставок. Значи до крајот на Јуни не можи да се очекува мед. После овој период, до колку има паша, можи да се очекува добар принос на мед и бурен понатамошен развој на пчелното семејство

Васко Карадаковски ПЗ НЕКТАР-Битола

РАБОТА НА ПЧЕЛАРНИЦИТЕ ПО МЕСЕЦИ

Мај

Пчеларите кои се уште немаат поставено медишни наставци треба тоа сега да го сторат доколку пчелните семејства се добро развиени. На оние пчелни семејства кои се уште не се добро развиени треба постепено да им се додаваат сотни основи, а доколку се сака пчелите да преминат во медиштето потребно е стеснување на плодиштето со прегради. Кога медишните наставци ќе бидат наполнети повеќе од половина треба да се додаде ново медиште. Можи да се додаваат и по 2 наставци (медишта) одеднаш бидејќи тие стимулативно делуваат на пчелите а и потребно им е повеќе празно место за преместување на нектарот за негово созревање. Покасно треба да се заменат наставците кои се полни со оние горе кои се празни. Над плодиштето се става магацинот со празни рамки а над него магацинот со полни рамки. Оние пчелари кои селат треба да ги искористат и другите покасни паша(багрем) на повисоките места каде цветањето е покасно. Полните наставци со незозреан мед се ставаат на кошниците кои не се селат за понатамошно созревање на медот. Затоа не треба да се брза со цедење на медот, додека тој не биди затворен повеќе од половината. За да се избегне роењето потребно е да се додаваат доволно медишни наставци, а можи да се додава

и по некоја рамка или сатна основа во плодиштето. Треба да се напомене дека кон роење се склони оние пчелни семејства кои и порано се роеле, кои се со стара матица, и пчелни семејства на кои не им се додавани сатни основи или се блокирани со мед и полен, и имаат трутовско саќе и одгледуваат многу трутовско легло. Ако во некоја кошница се забележат матичњааци, тие можат да се искористат за формирање на повеќе роеви, така што рамките со матичњааци се распоредуваат во нови кошници и им се додава по некоја рамка со мед и поленов прав. Доколку не сакаме да правиме роеви метичњаците(отворените) можат да се искористат за собирање на млеч, или таквите пчелни семејства да се искористат како одгледувачки на селектирани матици. Се уште е рано да се третираат против вароа бидејќи има доста затворено легло, а и пашата се уште трае, но новформираните роеви можат да се третираат со еколошки препарати(мравја киселина или тимол). Тоа посебно се однесува на пакетните и природните роеви кои немаат затворено легло, па ефектот од третирањето е поголем.

Васко Карадаковски ПЗ НЕКТАР-Битола

Новозеландски начин на производство на матици

Овој начин на производство на матици најдобро се применува со кошниците од типот на ЛР и Фарар. Друга важна работа е пчелното семејство кое ќе го избереме за производство на матици, да биди снажно по бројност на пчели што ќе ги добиеме со стимулативна храна пред да започнеме со производството на матици.

Откако ќе оцениме дека имаме доволно јако пчелно семејство, преминуваме кон средување на истото. Во долното тело ја оставаме матицата со доволно храна и неколку рамки со легло.

Останатите рамки се изградени, во кои матицата ќе може да го шири леглото.

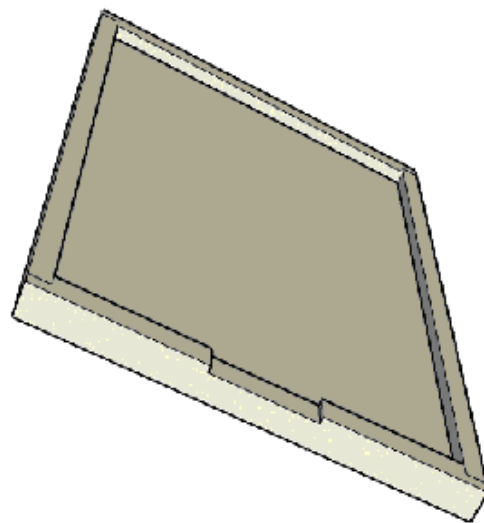
Во горното тело на кошницата ги редиме рамките со затворено легло и легло кое е пред излегување. Помеѓу нив ставаме матична решетка. Целата кошница е подигната на висина колку што е висината на едно тело. Еден ден (24 часа) пред да се додадат почетоците на матичњациите со пресадените ларви, кошницата ја спуштаме за висина на едно тело и ја вртиме за 180 степени, така што летото на подницата да дојди на задната страна. На местото од матичната решетка сега поставуваме преградна штица на која има отворено лето над преградата. Пчелите од долното тело на кошницата ќе излегуваат од летото на подницата кое сега е на задната страна од кошницата, а ќе се враќаат на летото од преградната штица во горното тело. Сега во горното тело ќе имаме пренаселеност што е главен предуслов за производство на квалитетни и добро одгледани матици. После 24 часа од обезматичувањето на горното тело на кошницата, ја додаваме рамката со почетоците на матичњаци во кои имаме пресадено млади ларви. Наредниот ден после 24 часа проверуваме колку од матичњациите се прифатени. Ако сме задоволни од процентот на прифатени матичњаци, ја вадиме преградната штица и на нејзино место повторно ја ставаме матичната решетка. Кошницата ја враќаме во положба како на почетокот, ја подигаме во висина на едно тело и ја вртиме за 180 степени така што летото на подницата да дојди на предна страна. Сега пчелите ќе можат да влегуваат преку матичната решетка во долното тело кај матицата а и да ги хранат матичњациите во горното тело.

Ако сакаме да продолжиме и понатаму да го користиме ова пчелно семејство за производство на матици, го оставаме со преградната штица.

Откако матичњациите ќе бидат затворени нив ги ставаме во друго пчелно семејство на топлење, а на нивно место ставаме друга рамка со почетоци на матичњаци со пресадени ларви.

Од време на време во горното тело додаваме рамки со легло пред излегување.

На овој начин немаме слабеење на пчелното семејство со кое произведуваме матици, а матиците се доста квалитетни бидејќи се добиени во присуство на голем број на млади пчели. После завршувањето на производството на матици лесно се спојуваат пчелите од двете тела и добиваме јако пчелно семејство.

Васко Карадаковски ПЗ НЕКТАР-Битола

Пчеларството како важна гранка во земјоделието во секоја земја

Експертите велат дека развојот на пчеларството е значајна земјоделска гранка, бидејќи со неговиот просперитет се поттикнуваат и други сродни гранки да се движат по нагорна линија, а тоа води генерално и кон намалување на невработеноста.

- Во услови кога во природата исчезнуваат многу животински и растителни видови, пред се заради глобалното затоплување и промената на климата, развојот на пчеларството дава позитивен придонес кон создавање на еколошки баланс во природната средина, предупредуваат експертите. Тие напомуваат дека во сите средини каде што се реализирал овој проект, видливо е проширување на флората, а дава и голем придонес во природното осеменување на овошките и зеленчукот.

Во Македонија во моментов има околу 10.000 производители на мед со околу 100.000 пчелни семејства. Според статистичките податоци потрошувачката на мед по глава на жител на годишно ниво е само 200 грама. За споредба со други параметри, секој Македонец на годишно пие околу 5 килограми кафе.

Извор "Вечер"

ЗАГУБИ НА ПЧЕЛНИТЕ СЕМЕЈСТВА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА (РЕЗУЛТАТИ ОД СПРОВЕДЕНАТА АНКЕТА)

Факултетот за земјоделски науки и храна до Скопје, во соработка со локалните пчеларски здруженија и одгледувачи на пчели од Македонија, во 2010 година спроведе мониторинг (прашалник) во однос на зимските загуби на пчелни семејства и причините за истите. Овие податоци ги споредивме со податоците добиени од минатогодишната анкета (податоците се однесуваат за зимата 2007/2008), а дел од нив ги претставуваме и во АПИС.

Во текот на зимскиот период во 2009/2010 година пристигнаа 139 одговорени прашалници од повеќе региони на државата, а истите беа во најголем дел целосно одговорени на 18-те прашања (прашања од повеќе области на пчеларството). Најголем дел од одговорените прашалници т.е. информации пристигнаа од: Скопје, Крива Паланка, Битола, Винаца, Куманово и др. При минатогодишната анкета прашалникот го доставија 209 одгледувачи на пчели, претежно од Берово, Битола и Скопје.

Анализата на 7736 пчелни семејства (од пристигнатите прашалници) покажува дека во просек 57 пчелни семејства биле зазимени на 01 октомври 2009 година, додека 53 преживеале до 01 март 2010 година или апроксимативно 7% зимски загуби. Имајќи го во предвид просечниот глобален тренд на загуби на пчелните семејства, кој се движи помеѓу 15 и 25%, можеме да заклучиме дека процентот на загуби на пчелните семејства во Република Македонија (во зимскиот период 2009/2010) се движи под границата на биолошки очекуваната смртност (максимум 10-12%). Просечните податоци од зимскиот период 2009/2010, споредено со просечните податоци од зимскиот период 2007/2008, претставени се во следните графикони.

Секако, за подобра и поцврпна анализа на зимските загуби неопходно е помасовно учество на одгледувачите на пчели од целата држава. Затоа, Факултетот за земјоделски науки и храна од Скопје (Лабораторија за пчеларство) апелира до локалните здруженија за нивно поактивно учество во прибирањето на овие вредни податоци. Во следните броеви на АПИС ќе информираме за дополнителните резултати од спроведената анкета.

Со почит,

Универзитет „Св.Кирил и Методиј“ - Скопје
Факултет за земјоделски науки и храна – Скопје
Лабораторија за пчеларство